

Socialforskningsinstituttets udgivelser 2000-01

00:1	Fridberg, T.: Kultur- og fritidsaktiviteter 1975-1998. 2000. 362 s. ISBN 87-7487-631-7. Kr. 200,00.	00:11	Schmidt, G. & Jakobsen, V.: 20 år i Danmark. En undersøgelse af nydanskernes situation og erfaringer. 2000. 322 s. ISBN 87-7487-646-5. Kr. 245,00.
00:2	Csonka, A.: Ledelse og arbejde under forandring. Om indholdet, udbredelsen og konsekvenserne af fleksible organisationsformer i danske virksomheder. Ph.d.-afhandling, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. Ph.d.-serien 2000/2. 2000. 400 s. ISBN 87-7487-632-5. Kr. 300,00.	00:12	Damgaard, B.: Kommunerne, virksomhederne og den aktive socialpolitik. Casestudier af det lokale samarbejde. 2000. 183 s. ISBN 87-7487-644-9. Kr. 140,00.
00:3	Pedersen, L. (red.): Danske arbejdspladser. Antologi. 2000. 200 s. ISBN 87-7487-633-3. Kr. 130,00.	00:13	Høgelund, J. Kruhøffer, A.: Virksomheders sociale engagement. Årbog 2000. 2000. 201 s. ISBN 87-7487-645-7. Kr. 150,00.
00:4	Pedersen, L. & Deding, M.: Lønforskelle mellem kvinder og mænd i Danmark. 2000. 82 s. ISBN 87-7487-636-8. Kr. 85,00.	00:14	Olsen, H.: Holdninger til handicappede. En surveyundersøgelse af generelle og specifikke holdninger. 2000. 291 s. ISBN 87-7487-647-3. Kr. 220,00.
00:5	Bach, H.B.: Når lønmodtagere fratræder virksomheder. 2000. 99 s. ISBN 87-7487-637-6. Kr. 90,00.	00:15	Høgelund, J., Kruhøffer, A. & Rosdahl, A.: Virksomheders sociale engagement – Sammenfatning. 2000. 43 s. ISBN 87-7487-648-1. Kr. 30,00.
00:6	Olsen, L., Nygaard Madsen, J., Rasmussen, B. & Larsen, M.: Indsatsen under EU's beskæftigelsesprogrammer - afsluttende evaluering af Mål 3 og EMPLOYMENT 1994-1999. 2000. 179 s. ISBN 87-7487-638-4. Kr. 135,00.	00:16	Thaulow, I. & Friche, C.: Omstilling, ændrede krav og marginalisering. 2000. 180 s. ISBN 87-7487-650-3. Kr. 135,00.
00:7	Hansen, H.: Elements of Social Security. A comparison covering: Denmark, Sweden, Finland, Austria, Germany, The Netherlands, Great Britain, Canada. 2000. ISBN 87-7487-639-2.	00:17	Olsen, H.: Voksnes holdninger til handicappede. 2000. 32 s. ISBN 87-7487-651-1. Kr. 25,00.
00:8	Platz, M.: Danskere med livserfaring - portrætter i tal. Aspekter af levkår i fødselsårgangene 1920, 1925, 1930, 1935, 1940 og 1945. 2000. 135 s. ISBN 87-7487-641-4. Kr. 100,00.	00:18	Hohnen, P.: Fleksjob. En vej til et rummeligere arbejdsmarked? 2000. 146 s. ISBN 87-7487-656-2. Kr. 115,00.
00:9	Heide Ottosen, M.: Samboskab, Ægteskab og Forældrebrud. En analyse af børns familieforhold gennem de første leveår. 2000. 197 s. ISBN 87-7487-642-2. Kr. 150,00.	00:19	Olsen, L. m.fl.: The Action under the EU's Employment Programmes. 2000. 32 s. ISBN 87-7487-655-4. Kr. 30,00.
00:10	Christensen, E.: Det 3-årige barn. Rapport nr. 3 fra forløbsundersøgelsen af børn født i 1995. 2000. 177 s. ISBN 87-7487-643-0. Kr. 135,00.	01:1	Bengtsson, S. & Middelboe, N.: "Der er ikke nogen der kommer og fortæller hvad man har krav på" – forældre til børn med handicap møder det sociale system. 188 s. ISBN 87-7487-653-8. Kr. 145,00.
		01:2	Lindermann, G. & Gregersen, O.: Benchmarking på før-tidspensionsområdet – virker Den Sociale Ankestyrelses praksiskoordinering? 62 s. ISBN 87-7487-654-6. Kr. 50,00.
		01:3	Bunnage, D., Gregersen, O., Boll Hansen, E., Meilbak, N., Platz, M.: Kvalitet i ældreplejen. 184 s. ISBN 87-7487-657-0. Kr. 145,00.

Priserne er inkl. moms

Foto: John@Eley.dk

Rapporten kan købes i boghandelen eller bestilles ved at indsende nedenstående kupon til Socialforskningsinstituttet

Det fleksible arbejde, ophør og marginalisering

Af Joachim Lynggaard Boll, Socialforskningsinstituttet 01:4, 118 sider.

Pris 90,00 kr. inkl. moms

Navn _____

Adresse _____

Postnr. & by _____

Husk porto

Socialforskningsinstituttet
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K

Det fleksible arbejde, ophør og marginalisering

Joachim Lynggaard Boll

Socialforskningsinstituttet
01:4

Det fleksible arbejde, ophør og marginalisering

Juli 2001

Fleksibelt arbejde

Det er en udbredt opfattelse, at der igennem de seneste årtier er sket en udvikling, i den måde mange lønmodtagere arbejder på. Globaliseringen og det øgede konkurrencepres har fået virksomhederne til at introducere nye produktionsformer og nye måder at organisere arbejdet på. Dagens ”moderne“ virksomheder har en fleksibel arbejdsorganisering, hvor medarbejdere på alle niveauer i stigende grad forventes at tage ansvaret for deres eget arbejde, ligesom de skal være fleksible og kunne udføre mange forskellige opgaver i virksomheden. På den anden side har medarbejderne i de moderne virksomheder også stor indflydelse på deres egen arbejdsituation, ligesom de ofte har gode muligheder for at videreudanne sig og udvikle sig i deres arbejde. Denne form for moderne arbejde kaldes undertiden for ”det fleksible arbejde“.

Det stærke fokus, der har været gennem de seneste år på kravet om fleksibilitet fra medarbejdernes side, og virksomhedernes ønske om omstillingsparate og alsidige medarbejdere gør det relevant at se på, om de lønmodtagere, der har et fleksibelt arbejde, generelt klarer sig bedre på arbejdsmarkedet end dem, der har et mere traditionelt arbejde.

Socialforskningsinstituttet har undersøgt, hvilken indflydelse det at have et fleksibelt arbejde har på lønmodtageres arbejdsmarkedstilknytning på længere sigt. Vi har målt hvor fleksibelt et arbejde en tilfældig stikprøve af lønmodtagere havde i 1990. Det fleksible arbejde er målt ved at stille syv forskellige spørgsmål om arbejdet. Vi siger, at en lønmodtager har et fleksibelt arbejde, hvis vedkommende:

- Har mulighed for at bestemme eget arbejdstempo
- Er med til at tilrettelægge eget arbejde
- Har et afvekslende arbejde
- Får information om beslutninger vedr. arbejdet
- Har mulighed for at lære nyt og dygtiggøre sig
- Får støtte og opmuntring fra chef
- Får meget efteruddannelse

Omvendt siger vi, at lønmodtagere har et traditionelt arbejde, hvis de kun i ringe grad har disse muligheder eller kendetegn ved deres arbejde. Derefter har vi set på, hvilken indflydelse det at have et fleksibelt arbejde har på de samme lønmodtagers risiko for at være offentligt forsørgede i perioden 1995-1997. Vi undersøger også, hvilken betydning det har, om lønmodtagerne eventuelt er blevet fyret, eller har sagt op i perioden mellem 1990 og 1995.

Det fleksible arbejde har stor betydning

Undersøgelsen viser, at der er en meget stærk sammenhæng mellem en lønmodtagers grad af fleksibelt arbejde og vedkommendes risiko for efterfølgende at blive marginaliseret på arbejdsmarkedet. Blandt de lønmodtagere, som i 1990 havde et helt fleksibelt arbejde, er der kun fire procent, der stort set ikke havde tilknytning til arbejdsmarkedet i perioden 1995-1997. For de lønmodtagere, der havde et helt traditionelt arbejde var det tilsvarende tal 17 procent.

Denne effekt af det fleksible arbejde findes også, selv om man tager hensyn til, at det fleksible arbejde er særligt udbredt blandt

visse grupper på arbejdsmarkedet. Lønmodtagere med et fleksibelt arbejde har f.eks. højere uddannelse og er oftere offentligt ansatte end lønmodtagere med et traditionelt arbejde. Men selv når man tager hensyn til dette, er der stadig en stor forskel i marginaliseringsrisikoen mellem lønmodtagere, der har et fleksibelt arbejde og lønmodtagere, der har et traditionelt arbejde.

Lønmodtagere med fleksibelt arbejde bliver sjældnere fyret

Sammenhængen mellem det fleksible arbejde og den lave efterfølgende marginaliseringsrisiko skyldes især, at dem med et fleksibelt arbejde i langt mindre grad bliver fyret end dem med et traditionelt arbejde gør. Der er 28 procent af de lønmodtagere, der havde et traditionelt arbejde i 1990, som ufrivilligt har forladt deres arbejdsplads mellem 1990 og 1995, mod kun 10 procent af dem, der havde et fleksibelt arbejde.

Dette påvirker indirekte marginaliseringsrisikoen, da de lønmodtagere i undersøgelsen, der er blevet fyret i perioden mellem 1990 og 1995, har en betydelig større risiko for stadig at være uden arbejde i de efterfølgende år, når man sammenligner med dem, der selv har sagt deres job op eller dem, der har haft det samme arbejde i hele perioden. 21 procent af de lønmodtagere, der ufrivilligt har forladt deres arbejdsplads i perioden 1990 til 1995 er således stort set uden arbejdsmarkedstilknytning i 1996 og 1997. Blandt de frivilligt ophørte er det tilsvarende tal kun 11 procent.

Det at have haft et fleksibelt arbejde har til gengæld ingen selvstændig betydning for, om en lønmodtager, der er ophørt fra en arbejdsplads, fortsætter i beskæftigelse på arbejdsmarkedet eller om vedkommende bliver marginaliseret. Undersøgelsen viser derimod, at det er de personlige kendetegn, der har den største betydning her. Køn, alder, uddannelse og helbred er afgørende for om en lønmodtager, der er fratrådt sin arbejdsplads igen vender tilbage til beskæftigelse, eller om vedkommende bliver offentligt forsørget. Det fleksible arbejde og

andre faktorer, som knytter sig til det arbejde eller den arbejdsplads lønmodtageren havde før ophøret, er derimod uden betydning for sandsynligheden for at være i beskæftigelse efter ophøret.

Andre faktorer i marginaliseringsrisikoen

Ud over betydningen af det fleksible arbejde, viser undersøgelsen også en række andre interessante ting omkring arbejdsophør og marginalisering. Det er f.eks. bemærkelsesværdigt, at sandsynligheden for at sige sit arbejde op eller blive fyret er præcis den samme for mænd og kvinder. Til gengæld har mænd en betydeligt større sandsynlighed end kvinder for at være i beskæftigelse, efter at de har forladt en arbejdsplads.

Alder har også en stor betydning. Det er især de yngste og de ældste grupper af lønmodtagere på arbejdsmarkedet, der risikerer at blive offentligt forsørgede, mens risikoen er mindst for lønmodtagere i fyrrerne. Endvidere viser undersøgelsen ikke overraskende, at højtuddannede har en lavere marginaliseringsrisiko end lønmodtagere uden uddannelse. Derimod er der ingen forskel på risikoen for lønmodtagere med en lærlinge eller efg-uddannelse og lønmodtagere uden uddannelse.

Om undersøgelsen

Rapporten bygger på to lønmodtagersurveys gennemført af Arbejdsmiljøinstituttet og Socialforskningsinstituttet i 1990 og 1995. Det er de samme ca. 5.000 lønmodtagere, der er blevet interviewet i de to år. Efterfølgende er disse oplysninger koblet sammen med data fra Danmarks Statistik om modtagelse af indkomsterstøttende ydelser i perioden 1995 - 1997.

Forskningsrådene (velfærdsforskning) har bidraget til finansiering af undersøgelsen under forskningsprogrammet ”menneskelige ressourcer i arbejdslivet“. EUs socialfond har ligeledes bidraget til undersøgelsens finansiering.

SOCIAL
FORSKNINGS
INSTITUTTET

telefon 3348 0946
fax 3348 0833
e-mail library@sfi.dk
web www.sfi.dk